

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Na trhu lidových řemesel bylo možné zakoupit nejrůznější **slaměnné** figurky.
 B) Jeho synovec už několik let pracoval ve vyhlášené místní firmě jako **kamenník**.
 C) Navzdory pilné práci policistů byly okolnosti záhadné nehody čím dál **nejjasnější**.
 D) Všechny knihy své oblíbené spisovatelky jsem si pořídila ve dvojjazyčném vydání.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *slaměný* je odvozeno od slova *sláma* pomocí přípony *-ný*.
- Podstatné jméno *kameník* je odvozeno od slova *kámen* pomocí přípony *-ík*.
- Tvar *nejjasnější* je 2. stupněm přídavného jména *nejasný*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–6

<p>(1) Kristus Pán a svatý Petr jdouce podle vody studené přišli k louce zelené, k malé louce. Pastýř na ní ovce pás, ležel, nevstal, měl vždy čas.</p>	<p>(4) Prosí Pána, ať tu kůži lenošnou hned potrestá, na pamětnou ať mu dá, co ho z dřímot vzpruží. Kristus Pán jen zvedl prst: „Hod' naň tuhle písku hrst!“</p>
<p>(2) Poutníci hned, zdali mohou dozvědět se, kudy zde do městečka cesta jde. Ležel, nevstal, jenom nohou lajdácky jim ukázal: „Takhle pořád dál!“</p>	<p>(5) Stalo se a po chlapisku zvířátka hned začnou lézt, žerou hůř, než se dá snést, hojná jako zrnka písku. Dodnes ještě lenoši drbají se, mají vši.</p>
<p>(3) Nehnul se už, neřek slova, netečně zas hleděl jen Pánu Bohu do oken... Takováto nevýchova nezpůsobné osoby Petra rozzlobí.</p>	<p>(J. Zahradníček, Kde se vzaly vši)</p>

2 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Když Kristus Pán a svatý Petr přišli na louku, uviděli, jak pastýř tvrdě spí.
 B) Zrnka písku, která se proměnila v kousavé vši, hodil po pastýři Kristus Pán.
 C) Kvůli svému pohodlí pastýř trápil ovce žízni, proto se na něj svatý Petr rozzlobil.
 D) Kristus Pán a svatý Petr chtěli získat informaci, která se týkala cesty do městečka.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně. Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a C) jsou prokazatelně nepravdivá.

max. 3 body

3 Ke každé z následujících podúloh napište jedno slovo, které odpovídá všem podmínkám uvedeným v zadání dané podúlohy:

- 3.1 Hledané slovo je spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem PASTÝŘ a skloňuje se podle vzoru ŽENA.
- 3.2 Hledané slovo je spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem SLOVO a skloňuje se podle vzoru HRAD.
- 3.3 Hledané slovo je spisovné přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem LOUKA a skloňuje se podle vzoru JARNÍ.
- (Slova *pastýř*, *slovo* a *louka* pocházejí z výchozího textu, správná odpověď se ve výchozím textu nevyskytuje.)

Řešení

- 3.1 – *pastva*
- 3.2 – např. *slovník, proslov*
- 3.3 – *luční*

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
4.1 Text je ukázkou epiky.	☒	☐
4.2 V každé sloce se vždy rýmuje první verš se čtvrtým.	☒	☐
4.3 V každé sloce končí alespoň jeden verš jednoslabičným slovem.	☒	☐
4.4 V poslední sloce se vyskytuje alespoň jedno přirovnání.	☒	☐

Zdůvodnění

- 4.1 – pravdivé tvrzení → vypráví se zde krátký ucelený příběh, v němž vystupují postavy, text je tedy dějový
- 4.2 – pravdivé tvrzení → v každé sloce se rýmuje první verš se čtvrtým: *Kristus Pán a svatý Petr jdouce × k malé louce; Poutníci hned, zdali mohou × Ležel, nevstal, jenom nohou; Nehnul se už, neřek slova × Takováto nevychova; Prosí Pána, ať tu kůži × co ho z dřímot vzpruží; Stalo se a po chlapisku × hojná jako zrnka písku*
- 4.3 – pravdivé tvrzení → jednoslabičným slovem končí v první sloce dva verše (*Pastýř na ní ovce pás / ležel, nevstal, měl vždy čas*), v druhé sloce tři verše (*dozvědět se, kudy zde / do městečka cesta jde / „Takhle pořád dál!“*), ve třetí sloce jeden verš (*netečně zas hleděl jen*), ve čtvrté sloce tři verše (*na pamětnou ať mu dá / Kristus Pán jen zvedl prst / „Hod’ naň tuhle písku hrst!“*) a v páté sloce tři verše (*zvířátka hned začnou lézt / žerou hůř, než se dá snést / drbají se, mají vší*)
- 4.4 – pravdivé tvrzení → v páté sloce textu se vyskytuje přirovnání: *zvířátka (tedy vši) jsou hojná jako zrnka písku*

1 bod

5 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje alespoň jedno citově zabarvené slovo?

- A) netečně zas hleděl jen
- B) zdali mohou dozvědět se
- C) po chlapisku zvířátka hned začnou lézt
- D) podle vody studené přišli k louce zelené

Zdůvodnění

V možnosti C) se vyskytuje citově zabarvené slovo *chlapisko*.

1 bod

6 Ve kterém z následujících pádů není v poslední sloce výchozího textu užito žádné podstatné jméno?

- A) v druhém
- B) ve třetím
- C) ve čtvrtém
- D) v šestém

Zdůvodnění

V poslední sloce se vyskytuje celkem šest podstatných jmen, z nichž:

- tři jsou užita v 1. pádě (*zvířátka; zrnka; lenoši*);
- jedno je užito v 2. pádě (*písku*);
- jedno je užito ve 4. pádě (*vši*);
- jedno je užito v 6. pádě (*chlapisku*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Minulou neděli si Lenka a Klára vyjely na kolečkových bruslích do údolí k řece. Byl slunný den, po nábřeží se procházely maminky s dětmi a lidé venčili **psi**. Dívky byly zdatnými bruslařkami. Mezi překážkami se proplétaly sebevědomě, občas ale riskovaly.

Najednou Kláře ujely nohy po vrstvě mokrého listí. Ze země vstávala jen **ztěží**. Z pádu však vyvázla poměrně dobře. **Rozbili** se jí sice brýle, ale kromě menších odřenin na rukou se jí nic horšího nestalo. Bohužel bez brýlí skoro neviděla. Dívky poprosily jednoho cyklistu, aby jim na krátký telefonní hovor půjčil mobil. Společnými silami pak dívky vylezly po úzké stezce nahoru k rodinným vilkám, kam se rodiče mohli dostat autem. Když záchranný tým dorazil, dívky se upřímně radovaly. Příště už budou **rozumější**.

(CZVV)

max. 4 body

7 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *pes* se skloňuje podle vzoru *pán* (venčili *pány* – venčili *psy*).
- Slovo *stěží* je příslovce vzniklé z předložkového výrazu, v těchto případech se předpony píšou v souladu s předložkou původního předložkového výrazu (*s tíží*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*brýle*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*rozbily se*).
- Tvar *rozumnější* je 2. stupněm přídavného jména *rozumný*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–13

(1) Stonehenge je nejslavnější komplex menhirů a kamenných kruhů. Nachází se v Anglii poblíž městečka Salisbury. **Nejznámější** částí Stonehenge je kruh vytvořený z několikátunových stojících kamenů. Tento kruh z gigantických kusů pískovce je ale z celé stavby nejmladší, byl postaven přibližně mezi lety 2100 a 1900 př. n. l. Nejstarší kamenný kruh v komplexu Stonehenge byl vybudován už okolo roku 3100 př. n. l.

(2) Kamenná stavba vzbuzuje dodnes mnoho otázek. K těm **nejzásadnějším** patří, jak lidé bez moderních technologií dokázali na místo dopravit tak obrovské kameny a jak je následně vztýčili. Existují různé teorie, žádná z nich však dosud nebyla potvrzena. Stále nejasný je také účel stavby. Někteří odborníci se domnívají, že Stonehenge vybudovali druidi, tedy **nejvyšší** vrstva keltských kněží, kvůli obětním obřadům. Nedávno bylo ovšem prokázáno, že stavba byla dokončena asi o 1000 let dříve, než Keltové toto místo osídlili. Jiní odborníci se přiklánějí k tomu, že stavba byla využívána jako jakási nemocnice. Archeologové totiž zjistili, že velké množství ostatků, které našli v hrobech nedaleko Stonehenge, vykazuje známky nějaké choroby. Mohlo jít tedy o místo, kam se lidé z **nejbližšího** okolí chodili uzdravovat. Záhadolog Erich von Däniken, jehož názory vědci většinou nepovažují za seriózní, zase tvrdí, že Stonehenge je dílem mimozemšťanů.

(3) Jisté ale je, že dnešní Stonehenge je jiný než původní stavba. Největší změny na jeho vzhledu však neprovedli vandalové, kteří po staletí kladivem odsekávali kousky kamenů, nýbrž ti, kteří se ho snažili opravit. Jen ve 20. století byl komplex třikrát restaurován, a to nejen kvůli oběma světovým válkám. Během nich následkem značných otřesů začaly některé kameny padat, dělníci je tedy museli zasadit do litého betonu. V současné době už kameny v betonových botách nic neruší.

Pozn.: menhir – kamenný blok svísele zasazený do země

(kol. autorů, *Jak to bylo doopravdy*; stonehenge.cz, upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
8.1 Všechny kamenné kruhy ve Stonehenge jsou mladší než tři a půl tisíce let.	☐	☒
8.2 Archeologové potvrdili, že v hrobech nedaleko Stonehenge byli pohřbíváni výhradně nemocní lidé.	☐	☒
8.3 Během světových válek začaly některé kameny z komplexu Stonehenge padat, což vyvolalo značné otřesy půdy.	☐	☒
8.4 Podle vědců je ze všech názorů Ericha von Dänikena neseriózní pouze jediný, a to že Stonehenge postavili mimozemšťané.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu **není pravdivé?**

- A) Slovo *nejvyšší* má v textu význam *největší na výšku*.
- B) Slovo *nejznámější* má v textu význam *kteou lidé nejvíc znají*.
- C) Slovo *nejbližší* má v textu význam *prostorově nejmíň vzdálené*.
- D) Slovo *nejzásadnější* má v textu význam *nejpodstatnější či nejdůležitější*.

Zdůvodnění

Slovo *nejvyšší* má v textu význam *ten, který je na nejhořejším stupni ve společnosti či ve svém úřadu, který je z hlediska hierarchie nejvýše postavený*.

1 bod

10 Ve které z následujících možností je uvedena teorie týkající se Stonehenge, která byla podle výchozího textu **vyvrácena?**

- A) že v oblasti Stonehenge žil národ Keltů
- B) že stavba Stonehenge je dílem keltských kněží
- C) že stavba Stonehenge je starší než národ Keltů
- D) že keltští kněží z oblasti Stonehenge se nazývali druidové

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti B) dokládá následující úsek výchozího textu: *Někteří odborníci se domnívají, že Stonehenge vybudovali druidi, tedy nejvyšší vrstva keltských kněží, kvůli obětním obřadům. Nedávno bylo ovšem prokázáno, že stavba byla dokončena asi o 1000 let dříve, než Keltové toto místo osídlili.*

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje slovo obsahující **dvojhlásku?**

- A) existují různé teorie
- B) stavba byla využívána
- C) byl komplex třikrát restaurován
- D) bez moderních technologií dokázali

Zdůvodnění

Ve slově *restaurován*, které je čtyřslabičné, se vyskytuje dvojhláska *au* (re-stau-ro-ván). V ostatních posuzovaných úsecích se slovo obsahující dvojhlásku nevyskytuje, např. *te-o-ri-e, vy-u-ží-vá-na, tech-no-lo-gi-í*.

12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje přísudek jmenný se sponou?

- A) stále nejasný je také účel stavby
- B) je tedy museli zasadit do litého betonu
- C) Stonehenge je nejslavnější komplex menhirů
- D) dnešní Stonehenge je jiný než původní stavba

Zdůvodnění

V úseku uvedeném v možnosti B) se vyskytuje přísudek slovesný (*museli zasadit*).
V ostatních posuzovaných úsecích se vyskytují přísudky jmenné se sponou: *je nejasný; je komplex; je jiný*.

max. 2 body

13

13.1 Úsek podtržený v následující větě z výchozího textu upravte tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty se nesmí změnit.

Nejznámější částí Stonehenge je kruh vytvořený z několikátunových stojících kamenů.

13.2 Napište, kolik je celkem souřadných souvětí v druhé části výchozího textu.

Zdůvodnění

13.1

Úsek podtržený ve větě jednoduché má funkci přívlastku (konkrétně jde o přívlastek těsný), souvětí tedy musí obsahovat větu hlavní a vedlejší větu přívlastkovou, např. *Nejznámější částí Stonehenge je kruh, který je vytvořen z několikátunových stojících kamenů*.

13.2

V posuzované části výchozího textu se vyskytuje celkem osm souvětí, pouze jedno z nich (*Existují různé teorie, žádná z nich však dosud nebyla potvrzena.*) obsahuje dvě věty hlavní (VH), a je tedy souvětím souřadným. Ostatní souvětí obsahují vždy pouze jednu větu hlavní, jde tedy o souvětí podřadná:

- *K těm nejzásadnějším patří (VH), jak lidé bez moderních technologií dokázali na místo dopravit tak obrovské kameny (VV) a jak je následně vztyčili (VV).*
- *Někteří odborníci se domnívají (VH), že Stonehenge vybudovali druidi, tedy nejvyšší vrstva keltských kněží, kvůli obětním obřadům (VV).*
- *Nedávno bylo ovšem prokázáno (VH), že stavba byla dokončena asi o 1000 let dříve (VV), než Keltové toto místo osídlili (VV).*
- *Jiní odborníci se přiklání k tomu (VH), že stavba byla využívána jako jakási nemocnice (VV).*
- *Archeologové totiž zjistili (VH), že velké množství ostatků, které našli v hrobech nedaleko Stonehenge (VV), vykazují známky nějaké choroby (VV).*
- *Mohlo jít tedy o místo (VH), kam se lidé z nejbližšího okolí chodili uzdravovat (VV).*
- *Záhadolog Erich von Däniken, jehož názory vědci většinou nepovažují za seriózní (VV), zase tvrdí (VH), že Stonehenge je dílem mimozemšťanů (VV).*

14 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Záhy však zjistil, že za publikem, které tleská, zákeřně číhá jiné publikum – nepřátelské. Týden po slavnosti potkal v čekárně u zubaře spolužáka a dal se s ním do řeči.

B) Prázdniny by trvaly deset měsíců, učitel by poslouchal děti a dělo by se ještě mnoho podivuhodných věcí. Vtom z ordinace vyšla sestra. Jedna paní jí plačtivě řekla: „Prosím vás, udělejte něco s tím dítětem. To je hrozné, jak se tu předvádí.“

C) Jaromil uměl číst a psát, ještě než začal chodit do školy, takže maminka usoudila, že by mohl nastoupit rovnou do druhé třídy. Začala okamžitě jednat.

D) Náhle zpozoroval, že jeden pán s úsměvem naslouchá, co si povídají. To Jaromila povzbudilo. Začal nahlas rozvíjet své představy, co by dělal jako ministr školství.

E) Když na ministerstvu získala příslušné povolení, Jaromil se posadil do lavice mezi žáky o rok starší. Ve škole ho všichni obdivovali. Jednou na školní slavnosti přednesl tklivou básničku, za niž byl odměněn potleskem rodičovského publika.

(M. Kundera, *Život je jinde*, upraveno)

14.1 _____

14.2 _____

14.3 _____

14.4 _____

14.5 _____

Řešení

14.1 – C)

14.2 – E)

14.3 – A)

14.4 – D)

14.5 – B)

C) Jaromil uměl číst a psát, ještě než začal chodit do školy, takže maminka usoudila, že by mohl nastoupit rovnou do druhé třídy. Začala okamžitě jednat. **E)** Když na ministerstvu získala příslušné povolení, Jaromil se posadil do lavice mezi žáky o rok starší. Ve škole ho všichni obdivovali. Jednou na školní slavnosti přednesl tklivou básničku, za niž byl odměněn potleskem rodičovského publika. **A)** Záhy však zjistil, že za publikem, které tleská, zákeřně číhá jiné publikum – nepřátelské. Týden po slavnosti potkal v čekárně u zubaře spolužáka a dal se s ním do řeči. **D)** Náhle zpozoroval, že jeden pán s úsměvem naslouchá, co si povídají. To Jaromila povzbudilo. Začal nahlas rozvíjet své představy, co by dělal jako ministr školství. **B)** Prázdniny by trvaly deset měsíců, učitel by poslouchal děti a dělo by se ještě mnoho podivuhodných věcí. Vtom z ordinace vyšla sestra. Jedna paní jí plačtivě řekla: „Prosím vás, udělejte něco s tím dítětem. To je hrozné, jak se tu předvádí.“

max. 2 body

15 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
15.1 Když jsme odstranili zmíněné nedostatky, bude mít nový výrobek jistě nebývalý úspěch.	☒	☐
15.2 Do nedalekých lázní jezdili lidé z celé země kvůli koupelím, které se připravovaly z voných bylin.	☐	☒
15.3 Veselý výskot dětí, který se denně ozýval z nově vybudovaného hřiště, některé obyvatele města vyrušoval.	☒	☐
15.4 Ve staré myslivně, kterou kdysi nechal postavit proslulý hrabě, se neuvěřitelně rozmnožili švábi a další škůdci.	☒	☐

Zdůvodnění

Slovo *vonný* je odvozeno od slova *vůně*, má kořen *von-* a příponu *-ný*.

max. 3 body

16 Přiřadte k jednotlivým definicím (16.1–16.3) souvětí (A–E), v němž je tučně vyznačený úsek příkladem definovaného pojmu:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 16.1 OXYMÓRON je spojení slov, jejichž významy se navzájem vylučují, např. *čistá špína*. _____
- 16.2 APOSTROFA je oslovení věcí, abstraktních (nehmatatelných) skutečností či nepřítomných osob, např. *skálo, lásky je tak málo*. _____
- 16.3 SYNEKDOCHA je pojmenování založené na záměně celku a části, např. *nemít vlastní střechu nad hlavou* (tzn. nemít vlastní dům, příbytek). _____
- (CZVV)
- A) Už jsem tě **prosila tisíckrát**, abys došel s košem.
- B) **Skromná pýcha** se jmenovala píseň, která mě oslovila nejvíce.
- C) Kluci, představte si, že na té sobotní školní akci **nebyla ani noha**.
- D) **Jazyku český**, jsi krásný, ale máš opravdu těžká pravidla pravopisu.
- E) Venku se zešeřilo, ptáci ztichli a ze **šedé oblohy** začaly padat provazy deště.

Zdůvodnění

16.1 – B)

Významy slov *skromný* x *pyšný* se navzájem vylučují, jedná se o antonyma (slova opačného významu) → úsek tučně vyznačený v souvětí je příkladem oxymóra.

16.2 – D)

Jazyk český je abstraktní skutečnost, která je v daném souvětí oslovena → úsek tučně vyznačený v souvětí je příkladem apostrofy.

16.3 – C)

Slovní spojení *na akci nebyla ani noha* znamená, že na akci nepřišel žádný člověk, tzn. zaměňuje se zde celek (lidé) za jejich část (noha) → úsek tučně vyznačený v souvětí je příkladem synekdochy.

Žádná z uvedených definic neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti E).

max. 2 body

17 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo:

17.1 V nové firmě nabídli Petrovi dvojnásobný plat a dva týdny dovolené navíc, proto nabídku přijal. Už je v této firmě rok. Zatím neměl ani jeden den volno a plat má stejný jako dřív. Když *****, lapají, pěkně mu zpívají.

17.2 Karel se rozhodl, že vyrazí na horský hřeben, přestože jsou hlášeny bouřky. Snažil jsem se mu to rozmluvit, ale nedal si říci. Komu není *****, tomu není *****.

Řešení

17.1 – Když **ptáčka** lapají, pěkně mu zpívají.

17.2 – Komu není **radý**, tomu není **pomoci**.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–23

TEXT 1

(1) Pištík hned po ránu nařídil překvapeným **ovcím**, aby ho následovaly. Odvedl JE na odlehlý konec farmy blízko smrkového lesa, kde byly celý den pod Pištíkovým dozorem. Večer se Pištík vrátil do domu sám. **Předtím** přikázal ovcím, **aby nocovaly venku**. Nakonec **tam** ovce zůstaly celý týden, přičemž po tu dobu je ostatní zvířata ani nezahlédla. Pištík s nimi trpělivě trávil téměř celé dny. Učil je nové písní a potřeboval na to naprostý klid.

(2) Jednoho večera, právě když se ovce vrátily, zaslechla zvířata, která přicházela z práce, vyděšené koňské ržání. To se ozývala **Lupina** – znovu a znovu. Zvířata se rozběhla a utíkala do dvora. Tam uviděla, **proč kobyla tak vyvádí**. Po dvoře kráčelo **prase** na zadních nohách.

Ano, byl to Pištík. Trochu kymácivě, ale v perfektní rovnováze přecházel přes dvůr. **O chvíli později vyšla ze dveří domu dlouhá řada prasat na zadních nohách**. NĚKTERÝM to šlo lépe, některým hůře, všechna ale nakonec **BEZ větších obtíží** dvůr přešla. Pak se ze dvora farmy ozvalo **štěkání psů** a ostré **kokrhání černého kohouta**. **Ze dveří vyšel sám Napoleon** a hrdě se rozhlížel. Toto nejvýše postavené **prase drželo velký bič**, který **zdůrazňoval jeho moc**. **Smečka jeho psů** poskakovala **KOLEM**.

Zavládlo zděšení a úplné ticho. Ohromená zvířata se semkla k sobě a pozorovala **zástup pochodujících prasat**. Jako by se svět obrátil vzhůru nohama. Pak ale první šok pominul. Zvířata – i přes strach ze psů a dlouhodobě vyvinutý návyk nikdy nic **nekritizovat** – chtěla poprvé začít protestovat. A právě tehdy začaly všechny ovce **najednou bečet novou píseň: „Čtyři nohy dobré, dvě nohy lepší!“**

(G. Orwell, *Farma zvířat*, upraveno)

TEXT 2

Souhláska je **slabikotvorná** pouze tehdy, když společně s jednou nebo více souhláskami tvoří slabiku, která neobsahuje žádnou samohlásku. Ve slově SLZA je slabikotvornou souhláskou L (první slabika neobsahuje samohlásku).

(CZVV)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

		A	N
18.1	Kobyła hlasitě reagovala na to, že prase, které učilo ovce novou píseň, chodí po zadních končetinách.	☒	☐
18.2	Kromě ovcí všechna ostatní zvířata hlasitě protestovala proti tomu, že prasata chodí po zadních končetinách.	☐	☒
18.3	Když prasata poprvé přecházela po zadních končetinách přes dvůr, nejvýše postavené prase je popohánělo bičem.	☐	☒
18.4	Ve výchozím textu se píše minimálně o pěti druzích zvířat, vlastním jménem jsou pojmenováni zástupci pouze dvou druhů.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Které z následujících tvrzení o slovech vyznačených v TEXTU 1 tučně není pravdivé?

- A) Slovo *sem* má opačný význam, než má v textu slovo *tam*.
- B) Slovo *malý* má opačný význam, než má v textu slovo *velký*.
- C) Slovo *krátká* má opačný význam, než má v textu slovo *dlouhá*.
- D) Slovo *potom* má opačný význam, než má v textu slovo *předtím*.

Zdůvodnění

Slovo *tam* odkazuje k nějakému vzdálenému místu, ve výchozím textu je tímto místem myšlen *odlehlý konec farmy blízko smrkového lesa*. Opačný význam má např. slovo *tady*. Slova *tam* a *sem* v daném kontextu antonymy nejsou, nelze říct *nakonec sem ovce zůstaly celý týden*.

1 bod

20 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

(Posuzované výrazy jsou v TEXTU 1 zapsány velkými písmeny.)

- A) Výraz *je* může být použit někdy jako zájmeno, někdy jako sloveso.
- B) Výraz *bez* může být použit někdy jako předložka, někdy jako podstatné jméno.
- C) Výraz *kolem* může být použit někdy jako příslovce, někdy jako podstatné jméno.
- D) Výraz *některým* může být použit někdy jako zájmeno, někdy jako přídavné jméno.

Zdůvodnění

- Výraz *je*, který je v textu použit jako zájmeno, může být použit také jako sloveso, např. ve větě *Babička je vždy milá*.
- Výraz *bez*, který je v textu použit jako předložka, může být použit také jako podstatné jméno, např. ve větě *Na zahradě rostl černý bez*.
- Výraz *kolem*, který je ve výchozím textu použit jako příslovce, může být použit také jako podstatné jméno, např. ve větě *Chlubil se svým novým silničním kolem*.
- Výraz *některým* je vždy pouze zájmenem, nikoli přídavným jménem.

1 bod

21 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 jsou obě slovesa dokonavá?

- A) zvířata se rozběhla a utíkala do dvora
- B) právě když se ovce vrátily, zaslechla zvířata
- C) zvířata se semkla k sobě a pozorovala zástup
- D) nařídil překvapeným ovcím, aby ho následovaly

Zdůvodnění

- Sloveso *rozběhnout se* je dokonavé, sloveso *utíkat* je nedokonavé.
- Sloveso *semknout se* je dokonavé, sloveso *pozorovat* je nedokonavé.
- Sloveso *nařídít* je dokonavé, sloveso *následovat* je nedokonavé.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Obě věty jsou vedlejší věty předmětné.
- B) Obě věty jsou vedlejší věty přívlastkové.
- C) Alespoň jedna věta je vedlejší věta příslovečná účelová.
- D) Alespoň jedna věta je vedlejší věta příslovečná příčinná.

Zdůvodnění

Předtím přikázal ovcím, aby nocovaly venku. – koho, co přikázal ovcím?

Tam uviděla, proč kobyla tak vyvádí. – koho, co uviděla?

max. 3 body

23 Vypište z první části TEXTU 1 tři slova (či tvary slov), která obsahují slabiku tvořenou slabikotvornou souhláskou a alespoň jednou další souhláskou.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

odvedl, smrkového, trpělivě

24 Přiradte k jednotlivým větám (24.1–24.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 24.1 Z těch cizích tváří vyjadřujících pohrdání mi naskakovala husí kůže. _____
- 24.2 Prsten z ryzího zlata okouznil všechny návštěvníky této zvláštní výstavy. _____
- 24.3 Kočičí mňoukání nás dovedlo ke zraněné kočičce, olizující si všechny tlapky. _____
- 24.4 Po usvědčení z týrání zvířat dostali oba bezcitní muži jen šestiměsíční trest. _____
- A) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, ani jedno z nich není měkké.
- B) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, pouze jedno z nich je měkké.
- C) Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména, obě jsou měkká.
- D) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze jedno z nich je měkké.
- E) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze dvě z nich jsou měkká.
- F) Ve větě jsou celkem tři přídavná jména, všechna jsou měkká.

Řešení

24.1 – F)

Ve větě jsou celkem tři přídavná jména (*cizí, vyjadřující, husí*), všechna jsou měkká.

24.2 – C)

Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména (*ryzí, zvláštní*), obě jsou měkká.

24.3 – E)

Ve větě jsou celkem tři přídavná jména: dvě z nich jsou měkká (*kočičí, olizující*), jedno je tvrdé (*zraněná*).

24.4 – B)

Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména: jedno z nich je měkké (*šestiměsíční*), jedno je tvrdé (*bezcitní* je tvar tvrdého přídavného jména *bezcitný*).

Žádná z uvedených vět neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–29

(1) Malování světlem představil České republice jako první Alex Dowis, a to v soutěži *Česko Slovensko má talent*. Když vystoupil před obecenstvo a začal malovat světlem, **překvapení** diváci v sále sledovali jeho tvorbu v němém úžasu. Alex Dowis se věnuje také malování do písku. Sledujete televizní reklamy? Pak jste jistě viděli reklamní spot na mouku Babiččina volba. I ten je jeho **dílem**.

(2) Umění Alexe Dowise a jeho týmu mohou Češi obdivovat v jednom z pražských divadel. Během představení, které trvá zhruba čtyřicet minut, umělci malují na speciální plátno neuvěřitelné, do detailu propracované obrazy. Ty vzápětí mizí a jsou nahrazeny novými. Před zraky diváků ožívá Pražský hrad, Karlův most a jiné památky české metropole.

(3) Při představení Light Art Show se použije **hudba** známých skladatelů i reálné zvuky. Po představení je možné si vyzkoušet, jak zábavný a zároveň složitý Light Art je. Umělci vám poodhalí tajemství vytváření úchvatných světelných maleb.

(4) I vy se můžete ponořit do tmy a prožít **nevšední** příběh stověžatého města. Stačí zajít na představení Light Art Show.

(www.vasedeti.cz, upraveno)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Po představení Light Art Show se přítomní diváci učí, jak světelný obraz uchovat na speciálním plátně.
- B) Alex Dowis je jediným umělcem v České republice, který v pražských divadlech maluje světelné obrazy.
- C) V soutěži *Česko Slovensko má talent* diváci v sále naživo zhlédli vystoupení, při němž se malovalo světlem.
- D) Po úspěchu v soutěži *Česko Slovensko má talent* se Alex Dowis věnoval reklamě, při jejímž natáčení vymyslel název jednoho výrobku.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně. Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a D) jsou prokazatelně nepravdivá.

1 bod

26 Ve kterých odstavcích se vyskytuje alespoň jedna věta, v níž se autor výchozího textu přímo obrací na čtenáře textu?

- A) v každém ze čtyř odstavců
- B) pouze v prvních třech odstavcích
- C) pouze v prvním, třetím a čtvrtém odstavci
- D) pouze v prvním, druhém a čtvrtém odstavci

Zdůvodnění

Autor textu se přímo obrací na čtenáře celkem ve třech odstavcích, konkrétně:

- v prvním odstavci (Sledujete televizní reklamy? Pak jste jistě viděli reklamní spot na mouku Babiččina volba.);
- ve třetím odstavci (Umělci vám poodhalí tajemství vytváření úchvatných světelných maleb.);
- ve čtvrtém odstavci (I vy se můžete ponořit do tmy a prožít nevšední příběh stověžatého města.)

1 bod

27 Vypište z výchozího textu všechna dvouslovná slovní spojení označující město Prahu.

Řešení

česká metropole, stověžaté město

1 bod

28 Které z následujících tvrzení o souvětí podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Souvětí se skládá ze dvou vět, pouze jedna z nich je hlavní.
- B) Souvětí se skládá ze dvou vět, obě jsou hlavní.
- C) Souvětí se skládá ze tří vět, pouze jedna z nich je hlavní.
- D) Souvětí se skládá ze tří vět, dvě z nich jsou hlavní.

Zdůvodnění

Posuzované souvětí obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*trvá, malují*) → souvětí skládající se ze dvou vět:

- první věta je hlavní (*Během představení umělci malují na speciální plátno neuvěřitelné, do detailu propracované obrazy*);
- druhá věta je vedlejší (*kteří trvá zhruba čtyřicet minut*).

1 bod

29 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) dílo – výtvor
- B) hudba – kapela
- C) překvapení – udivení
- D) nevšední – neobyčejný

Zdůvodnění

Slovo *hudba* má ve výchozím textu význam *hudební skladba*, slova *hudba* a *kapela* (tzn. soubor hudebníků, kteří hudbu provozují) tedy nejsou v kontextu textu synonymy.

1 bod

30 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Dostihoví koně s vlajíci hřívami rychle cválali po závodní dráze.
- B) Pracovníci pečovatelské služby obětavě pomáhali nemocným osobám.
- C) Zástupy nedočkavých lidí postávaly už od ranních hodin před pokladnami.
- D) Nové **výřivky** na terase naší budovy pomohly velmi vytíženým zaměstnancům.

Zdůvodnění

Slovo *vířivka* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, jedná se o slovo odvozené od slova *vířit*.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.
